

PUBLICACIÓ PERIÒDICA
DE CULTURA

CERVELLÓ
HIVERN 2015
NÚMERO 17

SAU LLÓ

RETALLS D'HISTÒRIA

Un carrer viu

MÉS ENLLÀ DEL DESIG

El Cant de la Sibilla

FOGONS I CELLERS

Les postres de Nadal

CONSELL EDITORIAL

PRESIDENT

Josep M. Raventós

COORDINADOR

Pere Larrosa

DISSENY I MAQUETACIÓ

Jaume Pons

REVISIÓ LINGÜÍSTICA

Montserrat Luque

ADMINISTRACIÓ

Adjutori Gramunt

COL-LABORADORS:

MARY CARMEN ÁLVAREZ

MONTSERRAT BARTOL

PERE LARROSA

JOSEP LLURBA

ANTONIO MONFORTE

ROSA MONFORTE

MARIA DOLORS ROIG

FOTO PORTADA:

Capitell de Santa Maria de L'Estany
Arxiu, JAUME PONS

EDITA:

SEGLE

Santa Anna, 1 l'Ateneu
08758 Cervelló
artipons@gmail.com
pelarros@gmail.com

IMPRIMEIX:

Gràfiques Ossó S.L.
Sant Feliu de Llobregat
info@grafiquesosso.com

SAULÓ núm 17 (V any) hivern 2015
Reservats tots els drets.

S'autoritza la reproducció de treballs d'aquesta publicació sempre que se'n senti la procedència.

© dels textos i les il·lustracions:
els autors corresponents.

Tiratge: 250 exemplars.

La revista SAULÓ i Segle Nou no es fan necessàriament responsables de totes les opinions expressades pels seus col·laboradors.

DISTRIBUCIÓ GRATUÏTA
Diposit Legal B-23.175-2011

NADAL 2015

En aquest temps complex on cada dia rebem dels mitjans de comunicació una quantitat d'informació on les guerres, els segrestos, les migracions, la delinqüència, la fam, etc., se'ns fa molt difícil aixecar l'ànim per tirar endavant les solucions a tants i tants problemes quotidians de tanta gent que la passa magres, on la justícia dels homes sembla que s'hagi esvaït.

Malgrat aquest ambient certament caòtic que he exposat, permeteu-me contraposar-hi un bri d'esperança per una societat més justa socialment que hem de forjar entre tots, no solament els poders polítics que amb un magma d'idees i grans objectius que després difícilment podran complir i que posen a subhasta en el mercat de les eleccions, on el benestar social, l'ensenyament, la medicina, la cultura, etc., són bons arguments, però que difícilment arriben a bon port, pensant que els receptors de les seves idees són uns cretins.

La societat civil també ha de tenir les seves responsabilitats. Les famílies han d'ésser l'eix transmissor amb el seu comportament. L'educació dels infants, dels fills, les han de transferir els pares, amb els valors, la solidaritat, els sentiments, la nostra cultura de més de dos mil anys i amb tota la riquesa que representen les tradicions heretades de tots aquells que ens han precedit.

Per cloure aquest escrit m'he pres la llibertat de transcriure el poema de DAVID JOU:

(*)TOTA LA LLUM QUE TINC
ÉS LLUM QUE T'ESPERA

Tota la llum que tinc és llum que t'espera
Tots els colors que veig tenen claror que et canta:
braços oberts, roda de llum, tot és a punt,

Nadal és aquí,

S'avançaran les albes, s'escurçaran les nits,
Però la Teva llum serà molt més, encara:
una veritat consoladora i clara
en el fosc portal del cor dels oprimits.

Josep Maria Raventós i Broch

SUMARI

3 EN CLAU DE SOL
Concerts d'estiu a Santa Maria	13 ARRELS
Trobada d'esperantistes a Cervelló
5 CRÒNIQUES
Dues efemèrides de records inoblidables	14 FOGONS I CELLERS
Les postres de Nadal
6 DESCOBRINT EL MON
Creuer pel riu Mekong (IV)	16 OLOR DE TINTA
Llibres per regalar
9 TRES POEMES DE NADAL	18 MÉS ENLLÀ DEL DESIG
El Cant de la Sibil·la
10 RETALLS D'HISTÒRIA
Un carrer viu	

(*)El poema de l'editorial s'ha reproduït del llibre *Poemes de Nadal i Setmana Santa*, amb el consentiment de l'autor, en David Jou i Miravent i de la seva editorial, Viena Edicions.

CONCERTS D'ESTIU A SANTA MARIA 2015

Mario Cavaradossi

Segle Nou va presentar aquest estiu tres vetllades musicals que varen congreguar un públic nombrós i entusiasta que va gaudir d'allò més amb les obres programades i els excel·lents artistes que hi participaren. El cicle va començar amb un concert en solitari del guitarrista **Ali Arango**. Malgrat la seva joventut, el músic cubà resident a Barcelona, presenta ja un currículum important amb actuacions internacionals en sales de prestigi com el Palau de la Música de Barcelona. Ha estat alumne del gran compositor, director d'orquestra i també guitarrista Leo Brower del que recentment ha enregistrat algunes de les seves obres. Col·labora també amb el "Proyecto Amor Brujo" actuant al costat del pianista Daniel Ligorio, tan conegut del públic cervelloní

Ali Arango
Foto, J.M. Raventós

i soci d'honor de Segle Nou. Ali Arango va oferir un programa basat fonamentalment en la música llatinoamericana per a guitarra que contenia obres de diversos autors com Rodrigo, Albéniz, Tàrrega i Brower, entre d'altres. Es tracta d'un artista de tècnica precisa, que no defuig les dificultats i que treu de la seva guitarra sonoritats de gran colorisme. És d'agrair que al costat de peces tan conegudes com *Asturias* o *Recuerdos de la Alhambra*, ens oferís algunes primícies a Cervelló com la descriptiva *La Catedral*

del paraguaià Agustín Barrios o les apassionades *Guañires* del gran Paco de Lucía. El recital va acabar amb l'espectacular i complicadíssima *Gran Jota* de Tàrrega. La magnífica interpretació va provocar una allau d'aplaudiments que obligaren a l'artista a oferir un generós bis molt ben rebut pel públic.

L'Àhrif Trio acompanyat de l'oboïsta basc **Xavier**

Àhrif Trio
Foto, J.M. Raventós

Lijó foren els protagonistes del segon concert. Alguns dels components del trio, com el violoncel·lista Edgar Casellas i el violinista Frédéric Descargues, ja ens havien visitat anteriorment i teníem molt bon record de les seves actuacions. El trio es completava amb la presència del viola Joan Fèlix. Per aquesta ocasió ens varen proposar un concert en un format molt innovador i amb un repertori que, per insòlit, suposava una interessant descoberta per als afeccionats. Amb aquesta intenció varen convidar al jove, però experimentat oboïsta Xavier Lijó, intèrpret que ha col·laborat amb orquestres internacionals de gran categoria com la Royal Scottish National o Il Combattimento Consort d'Amsterdam. El programa incloïa obres dels consagrats J.S. Bach i W.A. Mozart al costat de dos compositors, també del període clàssic, de l'àmbit txec com Carl Stamitz i el desconegut Johann Baptist Vanhal. Les peces interpretades eren bellíssimes i, a més, exigien dels artistes una gran tècnica i una ferma maduresa interpretativa, qualitats que els quatre solistes evidenciaren amb escreix.

La perla del concert fou el difícilíssim, sobretot pel solista d'oboè, *Quartet en Fa major K 370* de Mozart que interpretaren de manera esplèndida, lluint virtuositat i musicalitat. El públic va rebre aquesta prestació amb una merescuda ovació i els artistes, en senyal d'agraïment, repetiren el darrer moviment de l'esmentat quartet. Fou sense cap mena de dubte una vetllada que quedarà en el record de tots els assistents. El cicle de concerts es va cloure amb la presentació de la soprano alemanya **Ulrike Haller** acompanyada del pianista **Josep Surinyac**. Ambdós intèrprets tenen ja una dilatada carrera i han actuat en diversos escenaris obtenint sempre un gran èxit. I no fou el de Cervelló una excepció. El públic, que gairebé omplia l'aforament de Santa Maria, va poder gaudir d'un recital vocal de gran volada, ja que la veu de d'Ulrike Haller és molt bella i compta amb un consistent volum i, a més, en Josep Surinyac és un excel·lent intèrpret que va fer que el piano no fos només un simple instrument acompanyant, sinó també un veritable solista. Si a tot això hi afegim que el programa contenia algunes de les pàgines més cèlebres del repertori liederístic internacional, la combinació

d'Strauss que és una de les melodies més precioses que mai no s'han escrit. La segona part començava amb un deliciós cicle de cançons del compositor

Josep Surinyac
Foto d'arxiu

vilanoví Eduard Toldrà, dites en un català esplèndid i interpretades amb gran intenció. El recital continuava amb l'espectacular ària de Micaela de la *Carmen* de Bizet, oferida amb intensitat i lirisme molt adequats al personatge i, per acabar, Ulrike Haller ens va oferir dues àries, autèntiques joies, de la més clàssica opereta alemanya del compositor Franz Léhar. Festa grossa entre el públic que va aplaudir insistentment obligant als intèrprets a oferir dues precioses propines: una nova peça de Toldrà i la coneguda *Cançó de bressol* de Brahms. Una ovació amb el públic dempeus va acomiadar els artistes i, a més, va obtenir la promesa del president de Segle Nou, de que el proper cicle de concerts serà extraordinari doncs celebrarem el seu vint-i-cinquè aniversari. Que així sia!

Ulrike Haller
Foto d'arxiu

esdevenia perfecta. La primera part estava formada per cançons de Johannes Brahms i Richard Strauss. De seguida es va poder comprovar que la soprano les coneixia a la perfecció i, és per això, que encisaren a un públic que descobria la bellesa de *Ständchen*, un Brahms tendre i delicat, o de *Morgen*, una cançó

**Treballs
de fusteria**

**JOAQUIM
PASCUAL
ARMENGOL**

Avda. Joaquim Mensa, 80
08758 CERVELLÓ
Tel. 630 536 707
quimpasqual@yahoo.com

DUES EFEMÈRIDES DE RECORDS INOBLIDABLES

Josep Llurba i Rigol

Aquest any ha fet 76 anys de l'acabament d'aquella guerra fratricida que s'anomenà Guerra Civil espanyola i, per alguns, "La Santa Cruzada".

DH89 Dragon Rapide. Un avió d'aquest model va ser utilitzat per Franco per viatjar, els dies 18 i 19 de juliol de 1936, des de Las Palmas a Tetuan, per posar-se al front de la rebelió militar.

Una guerra que durà 3 anys (1936-1939) i que causà la mort de milers de persones amb la destrucció parcial o total de moltes famílies que van veure's obligades a haver d'emigrar cap a l'estranger deixant la seva terra, els seus records, els seus familiars, amics i el seu patrimoni que fou confiscat. Això els qui van tenir la sort de poder escapar-se de les urpes revengistes dels militars colpistes, altres es van haver d'afrontar a un consell de Guerra sumaríssim, sense cap garantia judicial, del qual en van sortir severíssimes penes de presó o sentències de mort, sense comptar, però, les pallisses i maltractaments que molts hagueren de patir. Aquest mes de novembre, concretament el dia 20, ha fet 40 anys de la mort del militar que s'aixecà en armes contra el seu propi poble i malgrat els qui avui encara el veneren fou el responsable directe de portar el país cap a la més trista i lamentable misèria. Fou el responsable directe de posar aquella paraula tan macabra de "enterado" en els papers judicials, que volia dir que la pena de mort era cosa feta i la sentència condemnatòria s'havia d'executar amb el seu vistiplau; és a dir amb la conformitat del gran garant defensor de la fe catòlica. Sense un bri d'indulgència ni empatia per a res ni per a ningú que no combregués amb els seus postulats de dictador feixista, dictava sentències de mort com si dictés una recepta de cuina. Tanmateix, també és ben cert que la república va cometre molts errors i arbitrarietats, sobretot a partir

de l'aixecament militar (18 de juliol de 1936) on els anomenats incontrolats es van excedir amb les seves ideologies revolucionàries, cometent assassinats a dojo. Però, mentre uns assassinaven i saquejaven en nom d'uns certs ideals, basats amb la socialització de la propietat, els altres, els anomenats "nacionals", van aplicar la mateixa repressió en nom de Déu, donant suport a l'estament oficial i beneïts per la santa església catòlica. Mentre la gran majoria de republicans van pagar amb escreix els seus propis errors: amb presó, en camps de concentració i en piquets d'execució, els altres, avui, encara ningú els ha demanat comptes dels crims que també van cometre. Mentre els cossos de les persones assassinades per la FAI, van poder ser enterrats més o menys dignament quan es va acabar la guerra, els altres assassinats, comesos per la "gent d'ordre", després de 76 anys encara resten sepultats en indrets desconeguts. Ni tan sols, cap Govern espanyol ha tingut la delicadesa de condemnar els crims del franquisme ni els seus responsables.

Enguany, doncs, hi conflueixen dues efemèrides que no cal exaltar però tampoc cal oblidar, perquè les futures generacions haurien de saber que la intransigència d'uns i dels altres ens porta a camins sense sortida. Amb la Guerra Civil espanyola i la posterior postguerra militaritzada fins al moll de l'os, amb la conseqüent repressió orquestrada de manera sistemàtica durant bastants anys, qui més hi va perdre, com sempre, va ser el poble. Sobretot el poble català que va veure impàvid com aquella escola catalana de la república retrocedia vint anys enrere i li amputaven tota llibertat com a país.

Ícònica imatge d'Arias Navarro anunciant per televisió la mort del dictador Franco, el 20 de novembre de 1975.

CREUER PEL RIU MEKONG (i IV)

Antoni Monforte

El riu Mekong neix a les muntanyes de l'Himàlaia a la zona del Tibet i fa un recorregut de 4.900 km, passant pel sud de la Xina, Birmània, Tailàndia, Laos i Cambodja, i desemboca al mar de la Xina des del sud del Vietnam. La seva amplada és de 5 km i la profunditat d'uns 15 metres. És navegable des del nord de Laos fins a la desembocadura, on es ramifica en nou braços, també navegables, units per diversos canals que són un formigueig de gent amb barquetes de motor fora borda transportant fruita, verdura i altres productes, convertint la zona en un immens mercat flotant multicolor. També hi ha moltes famílies que tenen en la barca el seu habitatge habitual i que sense sortir de l'aigua poden omplir el dipòsit de benzina, ja que en el recorregut vam trobar barques habilitades com a benzineres.

Detall del Bayon

El recorregut el vam fer amb una barca tipus sampan. El vaixell del creuer l'havíem deixat al començament del delta, més tard ja el recuperariem, però abans havíem de visitar un taller on feien tot el procés de l'arròs; al Vietnam tenen quatre collites a l'any i amb l'arròs fan miracles. De la pellofa en treuen combustible i del gra en fan fideus, oli, licor, paper, caramels, galetes, farina, pinso per a les piscifactories, etc.

La vida a bord del vaixell era molt tranquil·la. A les sis del matí podies anar a coberta a fer exercicis de taitxí, mentre contemplaves la sortida del sol, que en aquelles latituds era espectacular.

A les 7 esmorzar.

A les 8.30 sortida del vaixell per fer una visita.

A les 11.15 tornada al vaixell, on teníem una xerrada diferent cada dia sobre història, costums, religió, arqueologia, etc.

A les 12.30 dinar-bufet. La cuina era cambodjana a base de verdures al vapor i carns a la planxa: pollastre, xai o vedella.

A les 14.30 una nova sortida.

A les 17 tornada. Era l'hora del te amb pastes.

A les 18.30 conferència amb projeccions. Els temes més destacats eren la flora i la fauna de la regió i el curs del riu pels diferents països per on passava.

A les 19.30 sopar. Barbacoa a coberta contemplant les estrelles. A aquella hora, allà ja era fosc.

A les 21 sessió de cinema.

La decoració floral era molt cuidada i dominaven les orquídiades. Hi havia una petita biblioteca i una col·lecció de CD de música clàssica. També tenies els serveis d'hidromassatge i podies demanar els serveis d'un massatge relaxant.

Monjo budista

Vam fer una visita a un mercat, aquesta vegada a terra ferma, tot ell cobert, on dominaven les fruites i verdures més exòtiques que hagués vist mai. Cridaven l'atenció les flors de lotus. De les seves tiges, que són llarguíssimes, les més tendres les mengen amb amanida i de les més gruixudes en fan sopa. Tenien una manera molt diferent de la nostra de tallar els pollastres. Els peixos, els tenien vius en grosses palanganes amb aigua. Les parades que més abundaven eren les de les vísceres de vedella, xai i porc. Em va cridar molt l'atenció un gran gibrell de pedra ple de guatlles obertes pel mig d'un color rosat molt atractiu, vaig ajupir-me per fer una fotografia i el guia va dir-me que allò eren rates. Em van passar les ganes de fer la foto de cop.

Mainada de vacances

En passar la frontera, entre Vietnam i Cambodja, el vaixell es va aturar al mig del riu, la tripulació va canviar la bandera i va pujar a bord la policia per fer els tràmits del visat. Jo vaig aprofitar la tarda per fer un curs de cuina, que anava a càrrec del subxef Mr. Sophead, un cambodjà molt divertit. L'endemà, una de les visites va ser en un complex arqueològic del segle VII on es troben les runes d'un temple enlairat en un turó. La vista del riu havia de ser fantàstica, llàstima que va ploure durant tot el recorregut. A la tarda vam visitar un santuari budista on els infants, a més d'estudiar les matèries bàsiques i llengües estrangeres, es preparen per ser monjos. Ens van obsequiar amb uns càntics de lletanies budistes acompanyades d'uns instruments de percussió molt primitius.

Extraient sorra del riu

Al mig del riu, cridaven l'atenció unes grues altíssimes que extreien sorra del fons i anaven omplint unes barques enormes que s'anaven enfonsant amb el pes fins arribar a un pam del nivell de l'aigua. Aquestes grues eren d'una empresa del govern que exportava la sorra a Tailàndia per a la construcció.

Una altra de les visites va ser en una illa enorme al mig del riu. Tenia dos poblats entre la selva, habitats la majoria d'ells per dones que es dedicaven a teixir teles de seda en telers de mà. Vam seguir tot el procés: des de les fulles de morera amb els cucs fins a tenyir els fils amb productes naturals. Les cases eren construïdes amb branques i fulles de palmera, enlairades a un metre i mig del terra sobre uns troncs de canyes de bambú molt gruixuts. El bambú és molt resistent i no es podreix i això evitava que amb la crecudada del riu l'aigua no entrés a les cases. Aprofitaven aquests baixos per guardar l'aigua de la pluja en unes grosses gerres pel consum domèstic. La canalla voltava pels afores mig despullats, però a dins hi veies televisors de pantalla plana i davant de les cases Toyota nous de trinca. El contrast era potent. Els nens d'un orfenat ens van oferir un recull de danses tradicionals khmers, els infants tenien molta gràcia ballant, sobretot un nen que només tenia vuit anys.

Teixint seda

La capital de Cambodja és Phnom Penh i al mig de la ciutat s'ajunten tres rius: el Mekong, el més gran i amb aigües marronoses de les pluges torrencials, el Tonle Sap, d'aigües transparents que baixa per l'esquerra, i el Bassac, que s'incorpora a la capital procedent del sud-oest, al revés dels altres dos que baixen del nord. Allà vàrem tenir un nou traductor, un xicot jove, dentista de professió, que era la viva imatge dels antics reis khmers.

A Phnom Penh vaig conèixer de primera mà tot el genocidi que va patir el poble d'aquest país a mans dels khmers rojos, guerrillers ensinistrats pel dictador Pol Pot. La primera visita fou en un recinte als afores en què es podien trobar diferents fosses comunes, presidides per una torre d'estil budista com a memorial del genocidi. A l'interior era ple de cranis d'homes, dones i nens. Vàrem visitar l'antiga universitat que el dictador va convertir en presó i lloc de tortura: era esgarrifós. Vaig sortir d'allà amb mal de ventre. Una alemanya que venia en el creuer vaig veure que plorava, allà devia recordar el passat del seu país.

A la tarda fou diferent, ja que vàrem visitar el Palau Imperial, el Pavelló de les Audiències i la Pagoda de Plata amb el Buda assegut, una imatge de maragda tallada amb un brillant incrustat al front que enlluernava; tot el recinte era envoltat d'uns jardins cuidadíssims, d'una bellesa espectacular. El lloc era un relax per als sentits. Allà vaig comprendre per què Phnom Penh se la coneix com la perla d'orient. De retorn al vaixell vaig veure una nena que menjava un ou dur amb una cullereta, vaig acostar-me i vaig veure que a dintre de l'ou es començava a formar el pollet. Allà bullen els ous quan fa uns quants dies que s'han incubat i amb el pollet a dins. Diuen que és de molt aliment.

Pavelló de les audiències

Un cop finalitzat el creuer vàrem anar cap als temples d'Angkor des de la ciutat de Siem Reap. Aquesta ciutat era molt turística, plena d'hotels, tot el contrari de la capital on tot just ara els començaven a edificar. Allà ens esperava el Toni, un arqueòleg de trenta-cinc anys que ens va acompanyar durant els tres dies que va durar la visita a tot el complex històric i arqueològic de la zona, parlava un espanyol perfecte i ens va fer gaudir al cent per cent amb les seves explicacions sobre l'imperi khmer, que va tenir lloc entre l'any 802 amb Jayavarman II, el fundador, fins al 1327 amb Sindra Jatavarman I, que fou el 25è i últim rei khmer. El guia dominava la història i l'arquitectura com un llibre obert. Les visites amb guia són obligades, ja que el recinte és immens, d'uns cinquanta quilòmetres quadrats, amb molta vegetació i hi ha el perill de perdre's.

El primer temple a visitar fou Angkor Wat, construït al segle XII, entre el 1113 i el 1150, pel rei khmer Suriavarman II i dedicat al rei Vishnú, protector de la creació. La monumentalitat i qualitat artística el fan únic, ple de relleus, amb apsares (dones dansants sobre flor de lotus) i les immenses Nagas (serps de set caps que protegien del maligne). El sol es pon de cara al temple ja que està orientat a ponent i al capvespre les torres canvien de color.

L'endemà, després d'esmorzar, vàrem visitar Angkor Thom entrant per la porta sud. Quan la vegetació es va anar aclarint els meus ulls varen veure visions, ja que em trobava

Temple d'Angkor-Watt

davant el Bayon, el temple que el rei Jayavarman VII va començar a edificar el 1175 i va acabar el 1240 i que consta de cinquanta-quatre torres de blocs de pedra immensos amb la cara del rei esculpida a la pedra, mirant en direcció als quatre punts cardinals, cosa que fa que cada torre tingui quatre cares fins a un total de dues-centes setze i totes iguals amb una boca iniciant un somriure. Altres llocs d'interès d'aquest mateix recinte eren la terrassa dels elefants, una

Temple de Banteai Srei

immensa tribuna per veure les desfilades militars i festives de l'època i la terrassa del rei leproós, que era el crematori

reial, a la base del qual hi ha cinc fileres de figures esculpides a la pedra de nimfes, reis, soldats, nobles i princeses amb una perfecció que semblaven acabats de fer i eren de mitjans segle XIII.

La natura salvatge permet que alguns temples siguin recoberts per plantes enfiladisses i això és el que trobem al temple de Ta Prohm, abraçat per unes enormes plantes gegants. Allà vaig recordar les pel·lícules d'Indiana Jones i hi vaig trobar una família de Terrassa.

Vàrem visitar molts més temples, ja que el lloc n'està farcit i n'hi ha uns vint-i-vuit de descoberts. Em va cridar l'atenció un de petitet anomenat Banteay Srei dedicat al déu Xiva. El treball de relleus a la pedra és una filigrana de puntes de coixí, curiosament és el més ben conservat i això que es va construir a finals del segle X.

Temple de Ta Prom

De tornada a l'hotel vàrem passar per una carretera envoltada de palmeres plenes de plàtans, en un costat hi havia una casa amb una barbacoa a fora, ja que era un lloc on feien menjars. El guia ens va dir que si volíem menjar gos, allà en tenien. El cotxe va passar de llarg.

El viatge ha arribat al final, agafem l'avió amb escala a Bangkok i d'allà fins a Barcelona on vam arribar a les 12.15 del dia 28 d'octubre. No voldria acabar sense dir-vos que la llengua que es parla a Cambodja és el khmer:

Bon dia	<i>Aron sur drai</i>
Bona tarda	<i>Sayon sur drai</i>
Bona nit	<i>Aristrai sur drai</i>
Gràcies	<i>Or kon</i>
Adéu	<i>Lia haoy</i>
M'agrada molt	<i>Chol chet</i>

Gràcies per seguir-me i fins una altra.

Fotografies originals d'Antoni Monforte

NON-NON DE NADAL

T'ompliré el bressol
de palleta fina
sense gens de boll,
sense gens de pols.
Encendré un bon foc
perfumat d'espígol
per fer-te el son dolç.

Cobriré el teu cos
amb llençol blanquíssim
mig teixit amb glòria,
mig cosit amb creus.
Et faré de flonjos
borrallons de llana
un mantell pels peus.

Et cantaré un bres
amb la veu més dolça,
i quan ja t'adormis
et besaré el front.
Després, de puntetes,
tancaré la porta
perquè no et desvetllin
els sorolls del món

Joana Raspall (1913-2013)

PREC DE NADAL

Mira com vinc per la nit
del meu poble, del món, sense cants
ni ja somnis, ben buides les mans:
et porto sols el meu gran crit.

Infant que dorms, no l'has sentit?
Desperta amb mi, guia'm la por
de caminant, aquest dolor
d'uns ulls de cec dintre la nit.

Salvador Espriu (1913-1985)

UN CARRER VIU

Maria Dolors Roig

A primeres hores del matí, el barri de la meva infantesa, que era l'avinguda Joaquim Mensa, en el tram que va des del Torrent Fondo fins a les Roquetes, es llevava amb molt de moviment. Eren els anys 50 i 60 del segle XX.

A les 8 del matí ja es veien els treballadors de l'empresa familiar Cristalería Cervellonense, SA, que entraven a treballar, al capdavant de la qual hi havia en Josep Pedret, amb els seus fills Josep, Martí i Francisco. En aquesta fàbrica hi treballaven molts artesans del vidre, que feien el procés de fabricació del vidre buit amb la tècnica del bufat. En aquest entorn del carrer era on hi havia més trànsit de personal. Durant el dia, des del magatzem de l'empresa, es veia sortir camions carregats de productes, sobretot globus de vidre. El xofer era l'Antonio Pallarés. El que es cuidava d'obrir i tancar la porta era el Joanet Torres. Al damunt del magatzem hi havia dos habitatges per a famílies de l'empresa; en aquella època hi vivia la família Ramonet Carbó i l'Etapé Castell.

A les 12 del migdia, els treballadors sortien escopetejats perquè tenien el temps just per anar a dinar, i aprofitar per fer alguna gestió... Abans de plegar, però, baixava habitualment de Vallirana el Dr. Manuel Cuatrecasas, i deixava el seu vehicle aparcats sobre la vorera, al costat de la porta d'entrada de l'empresa, just davant les finestres on hi havia les oficines. El doctor sortia del cotxe molt ben arreglat, amb "trajo", i amb unes sabates de moda impecables, amb punteres bicolor, aleshores agafava la maleta de cures, per si havia de donar algun servei als treballadors i entrava a l'empresa. L'ofici de vidrier comportava el risc de fer-se alguna lesió. Després anava a visitar a pacients o bé a prendre alguna cosa al bar Sport, on feia la tertúlia. A vegades el metge havia de baixar d'urgències.

Pel torn de tarda, els treballadors de la fàbrica s'hi tornaven a posar a les 13.30 hores, i a l'hora d'acabar la jornada, que era a les 17.30 hores, algunes persones anaven a l'hort: així desconnectaven de la feina i d'aquesta manera obtenien productes frescos del camp. També venien a treballar a la fàbrica del vidre persones d'altres municipis, amb bici i motocicletes. Al capvespre entrava a treballar l'Antonio Carrasco, que feia de sereno a l'empresa.

A l'altra banda del carrer, a la planta baixa on ara és el núm. 28, hi havia un taller de teixits d'en Josep Estrada, que tenia uns 8 telers, amb una gran activitat. Quan passaves per davant, i obrien la porta, se sentia el soroll dels telers. Es teixia teles de batista, seda, cotó i llana. El taller va tancar portes vers l'any 1968.

Al costat d'aquest taller estava el bar Sport, actualment vigent. Aleshores el portava la Montserrat García, anomenada la senyora Montserrat del bar, una dona molt resolutiva, a qui també l'havia ajudat a servir la seva filla Ramona Arumí. Quan passava la Volta Ciclista a Espanya, la senyora Montserrat sempre sortia per animar els corredors, però l'escamot passava tan ràpid que quasi no hi havia temps de veure'l. Després arribaven els ressaguers, i ella aplaudia amb vitalitat per estimular aquells nois, perquè seguissin endavant. Al bar Sport tenien una gosseta que es deia Vespa, de raça comuna, petita i amb taques rosses. Quan arribava l'amo de treballar, el marit de la Montserrat, que es deia Ramon, i treballava a la Diputació de Barcelona, tornava a casa en cotxe de línia, i portava una cartera negra. En el Torrent Fondo l'anava a rebre la Vespa: ell treia el diari de la maleta, o ja el portava a la mà, aleshores la Vespa s'alçava i ell l'hi posava a la boca. Ella, tot remenant la cua, se n'anava corrents a entregar-li a la Montserrat. Això es repetia tots els dies laborables.

Els dies de cada dia es podia veure pel carrer el carter del poble, que aleshores era en Martí Duran Lagresa, que portava una cartera gran de color marró, amb diferents compartiments. Passava tot atrafegat el correu a les bústies de les cases, i també portava un feix de diaris, que els deixava a les cases dels subscriptors. La Cisqueta Mariàngela, una dona alta, prima, amb un monyo blanc, que anava vestida en tonalitats fosques, tenia un taller de costura a casa seva, a l'altre costat del bar Sport, era el núm. 24 del carrer. A ca la Cisqueta hi van anar moltes noies del poble i algunes de la Palma. Elles aprenien a cosir i es feien l'aixovar i vestits com els de la Festa Major. S'asseien tot fent una rotllana, i mentre cosien s'explicaven anècdotes. La Cisqueta tenia un jardí a l'eixida de casa seva, que cuidava després de que marxessin les noies. A l'estiu cada dia regava amb un pot un xic les plantes, i d'aquesta manera tenia el jardí molt ben cuidat.

Edificis de l'Avinguda Josep Mensa, 20 i 26
amb l'enderrocament de ca la Cisqueta Mariàngela.
Foto, arxiu Josep Pi

Al costat de ca la Cisqueta, i a la planta baixa, del núm. 22, la senyora Catalina tenia una pesca salada, on venia bacallà fresc i remullat, així com arengades col·locades en forma radial dins d'unes caixes grans i circulars, i altres productes propis d'aquest establiment. També s'hi venia alguna lllaminadura. A la rebotiga, el seu marit, que es deia Pepe Martínez, i era d'origen de les illes Canàries, hi tenia un taller, on tallava sobretot gerros de vidre i llàgrimes de làmpades, generalment amb ornamentacions florals amb una gran delicadesa. A les seves hores lliures, posava el seu biscuter al carrer, i li agradava passar l'estona arreglant peces o potser el motor. Aquest matrimoni vivia en un habitatge de la casa Mensa, que és el núm. 18. Aquesta casa es va rehabilitar en edifici d'habitatges plurifamiliar amb porteria, després que no en fes ús la família Mensa. Era una casa senyorial, amb sostres decorats amb pintures policromades i una balconada que donava a dues façanes. Avui és una residència de gent gran.

Un altre negoci era el de Román Roig, el meu pare, que tenia un magatzem de vins a l'engròs en l'actual núm. 20. A vegades arribaven camions amb bocois plens de vi, que s'havia de trasbalsar a les tines que hi havia al magatzem. Això es feia mitjançant una bomba, i el vi passava a través d'unes mànegues. Els camions cisterna de vi procedien del Penedès, del Priorat, de la Manxa i de la Rioja. El magatzem tenia deu tines, un petit laboratori i una bàscula per pesar bocois.

Tocant a la casa Mensa, en una dependència de l'antiga fàbrica Mensa, en Salvador Castañeda conjuntament amb un noi que es deia Martí, treballaven en un petit taller de tallar el vidre, i feien gravacions florals i geomètriques en gerros, copes, safates, etc. Els elements eren: flors, fulles, línies, quadrats petits, estrelles... Per treballar aquesta tècnica artesanal feien servir unes moles molt fines, d'una pedra especial, i es protegien amb un davantal de sac. A tot el llarg de l'antiga fàbrica Mensa, que anava des de l'actual núm. 2 al 16 del carrer, hi havia un recorregut de plataners centenaris, que donava molta ombra a l'estiu. L'edifici de la fàbrica Mensa fou enderrocant l'any 1977.

A les cases de la fotografia podem veure els següents negocis, d'esquerra a dreta: Bar Sport, ca la Cisqueta Mariàngela (que s'està enderrocant), tenda de ca la Catalina amb el taller de Pepe Martínez i part del magatzem de Román Roig. L'escala de fusta és la que feia servir el meu pare per pujar i baixar de les tines altes. Els tres últims edificis, avui són de nova planta. En aquella època Cervelló era un poble d'estiueig, i la casa unifamiliar de la vídua Sans, núm. 1 del carrer, avui edifici de nova planta, es llogava a estiuejants. Alguns estius també hi venia la propietària amb la seva família. Aquesta casa tenia cambra de bany amb banyera, cosa poc habitual en aquell temps, i un gran jardí al darrere. El marit de la vídua Sans havia estat el propietari de la fàbrica del vidre Cristaleria Cervellonense, SA abans que ho fos la família Pedret.

Una botiga de queviures ubicada a l'actual núm. 32, era la Tendeta on acostumava a proveir-s'hi la gent del barri. La Tendeta havia estat fundada per Pere Borràs Figuerola i la seva dona Conxita Aregall vers els anys 1930. El local, entre els anys 1945 i 1950, es va traspasar a Maria Farreras, i l'ajudaven els seus fills Lluís i Amàlia Joan. Es venien embotits procedents de cal Pau Poch de Cervelló i de cal Butxaques de Vallirana, que estaven penjats en una barra de llautó,

situada damunt del taulell, on també hi penjaven unes cistelles d'ous. A l'altra banda de la tenda hi havia caixes de fruita i verdures. També s'hi podien comprar lllaminadures, com caramels, pega dolça, regalèssia, confits, anissos, etc. D'altra banda, es venia carbó d'alzina a granel i petroli per als fogons. En aquella època, com que a Cervelló no hi havia farmàcia, quan es necessitava algun producte farmacèutic, els veïns l'encarregaven a la Tendeta, que passaven la comanda a una tal Montserrat de Vallirana. L'endemà, ella, com que venia a treballar a la fàbrica del vidre, baixava el producte des de la farmàcia de Vallirana a la Tendeta, i així es donava un servei que no es tenia al poble. Un altre fet curiós és que les mares que tenien nadons solien portar els seus fills a pesar a la balança de la Tendeta, i es posava la criatura damunt d'un cartró, que tenia una tara de 300 g, destinat únicament a aquest ús. Vers els anys 60 la Tendeta es traspassà a la Rosa Ros Masdeu, que despatxava juntament amb la seva germana Mercè.

Nadal 1955. Avinguda Josep Mensa davant la casa Mensa.
Foto, arxiu Roig Mestre

Els diumenges, sobretot en temps primaveral, venia a Cervelló molta gent amb cotxe de línia per passar el dia a la muntanya. La parada del cotxe de línia en direcció a Barcelona estava a la cruïlla de la carretera de santa Maria, i a les tardes, quan les famílies tornaven cap a casa, es formaven cues de gent per esperar l'autobús, que al mes de juny es decoraven amb tocs groguencs, pels rams de ginesta que havien collit. Grups d'excursionistes també visitaven les nostres muntanyes, i a vegades tornaven corrents tots amarats per la pluja.

A la fotografia realitzada per Tomàs Villar, podem veure la tranquil·litat que regnava a la carretera en una diada tan especial. Era el dia de Nadal de 1955, on hi podem veure passejant davant la casa Mensa les següents persones: les del davant i d'esquerra a dreta són Maria Dolors Mestre, Román Roig, Maria Dolors Roig, Montserrat Roig, Esteve Sureda i Pepita Villar. Al darrere Mercè Borràs, Antoni Villar i Josep M. Sureda.

A l'estiu, es començaven a veure automòbils que portaven un remolc enganxat al darrere, i algú deia bocabadat: "guaita, porten la casa a sobre com els cargols!". Eren els estrangers, sobretot francesos, holandesos i alemanys, amb les seves caravanes, una nova manera de viatjar, que es posava de moda; molts paraven al bar Sport per prendre un refresc, per comprar gel o per preguntar si anaven en bona direcció per arribar a qualsevol punt de la geografia.

Agraïments: Victòria Castañeda Satjés, Lluís Joan Farreras, i Josep Sala Sadurní.

L'esperanto avui

Rosa Monforte i Solà, filòloga

En l'actualitat, l'esperanto, tot i no haver aconseguit amb èxit els objectius d'esdevenir una *lingua franca* internacional per a la comunicació entre persones que parlen diferents llengües, continua ben viva la tradició a Catalunya i als Països Catalans des que el 1887 el metge polonès d'origen jueu, Ludwik Lejzer Zamenhof, publicà a Varsòvia la primera gramàtica de l'esperanto com a proposta de llengua planificada.

Les idees esperantistes van arrelar en el moment social en què es van estendre i han continuat persistint entre els catalans: poder usar una llengua democràtica i neutral que no s'imposi per sobre de les altres i que no pertanyi a cap nació és una manera de contribuir a preservar l'equilibri lingüístic.

L'Associació Catalana d'Esperanto / Kataluna Esperanto-Asocio va néixer el 1982 com a associació nacional dels esperantistes dels Països Catalans i és la continuadora actual de la Federació Esperantista Catalana que havia existit als anys trenta. Entre d'altres coses, es dedica bàsicament a promoure l'ús i el coneixement de l'esperanto i edita també diferents publicacions.

El Museu d'Esperanto de Subirats, situat a Sant Pau d'Ordal, conté una col·lecció privada d'objectes relacionats amb l'esperanto, fruit de la dedicació de molts anys del farmacèutic Lluís Hernandez Yzal. Està considerat un dels més importants del món i un referent del moviment esperantista i conté una biblioteca que consta de 8.000 documents.

TROBADA D'ESPERANTISTES A CERVELLÓ

Antoni Monforte

A finals del segle XIX i principis del segle XX hi havia un corrent popular que consistia a aprendre l'esperanto, aquesta llengua que havia d'unir tots els països, almenys aquesta crec que era la seva finalitat. Cervelló també tenia la seva societat esperantista anomenada La Verda Stelo. El president d'aquesta societat era Josep Campderrós i el secretari Antoni Torruella.

El dia 2 d'abril de 1911 es va fer a Cervelló una trobada d'esperantistes amb un programa força variat: a les 10 del matí reunió dels esperantistes cervellonencs per donar la benvinguda a tots els forasters al local de la societat, situat al carrer Major, 132. En aquest local hi havia una exposició de postals de diferents nacions en esperanto. A les 11 es féu una visita a la fàbrica de vidre de Cal Mensa. A les 12 del migdia un gran dinar al local de La Verda Stelo amb obsequis als esperantistes forasters.

A la tarda, a l'Ateneu hi va haver vetllada literària i musical amb el programa següent:

1a part

1. Simfonia al piano a càrrec de Maria Urpina
2. Parlament d'obertura pel president de La Verda Stelo, Josep Campderrós
3. La cegueta, poesia catalana a càrrec del jovenet esperantista Jaume Thirion
4. Blindulinet, traducció de La cegueta a l'esperanto per Joan Riba
5. Parlament a càrrec del jove Josep Casanellas
6. Catalans i esperantistes, discurs a càrrec del soci Llorenç Bassons
7. Importància de l'esperanto des del punt de vista comercial, discurs a càrrec del vicepresident de la Societat Esperantista de Sabadell
8. Un somni realitzat, obra de teatre en un acte escrit per al moment per la professora de l'escola municipal Remei Bosch i interpretat per les nenes Maria Urpina, Francesca Munné, Rosita Bassons, Dolors Roca, Francesca Nicolau i Mercè Casanellas. Acabava aquesta obra de teatre amb la cançó El rossinyol traduïda a l'esperanto.

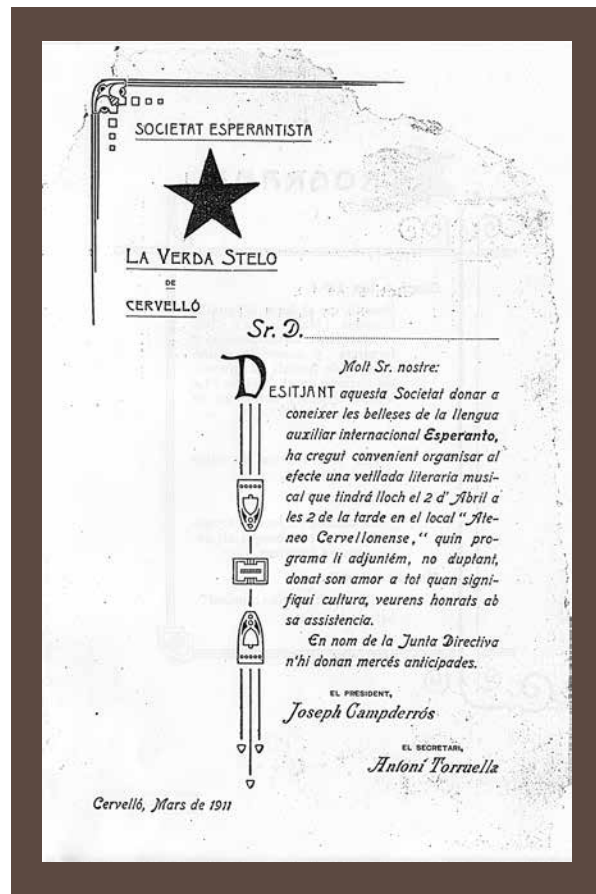
2a part

1. L'esperanto i la joventut, parlament a càrrec del soci Josep Mestre
2. Somni d'un esperantista, poesia per Antoni Torruella, secretari de La Verda Stelo
3. Parlament per un soci esperantista del grup de Sabadell

4. El bon caçador, poesia llegida pel jove Isidre Sala
5. La bona Chasisto, traducció de l'anterior llegida pel jovenet Àngel Flo
6. Diàleg en català pel jove Josep Riba i Jaume Sàbat
7. Traducció del mateix diàleg en esperanto per Joaquim Bassons i Joan Milà
8. Utilitat de la llengua internacional per a l'obrer, pel soci Joaquim Flo
9. Discurs pel professor esperantista de Cervelló, Joan Baptista Torruella
10. Discurs de gràcies per Remei Bosch, professora de l'escola municipal
11. La Espero, himne esperantista cantat per tots els assistents i acompanyat al piano per Maria Urpina

El tiquet per assistir al dinar valia 2 pessetes i aquest fou servit al local social per la fonda de Cal Masdeu.

Agraïment: Arxiu Villar-Borràs

Portada del programa d'invitació als actes de la jornada

LES POSTRES DEL NADAL

Montserrat Bartol

Ja torna a ésser aquí! Ja ha arribat novament el Nadal amb aquells dies especials que ens permetran gaudir de tradicions en família i celebrar trobades amb els més grans i els més menuts.

Dies de tot tipus de tradicions, des del pessebre amb el naixement, als Reis Mags i els seus regals. I del Pare Noel i el seu somriure, a les panxes plenes dels millors menjars que preparen les mares, les iaies, les tietes i avui dia -per sort-, també els avis i els pares!

I com no, aquests dies les postres no poden passar desapercebudes. Totes les taules, la que més i la que menys, tenen establertes les seves preferències per gaudir d'una bona sobretaula en companyia. En funció de la diada de festes i el nombre de persones que es reuneixen al voltant de la taula, la mestressa i els convidats opten per una gran varietat de postres com els torrons, el pa de figues, el massapà, el tronc de Nadal, el pastís típic de la ciutat italiana de Milà conegut amb el nom de *Panettone* o el famós tortell o "roscón" de Reis. Aquests són els més famosos, però n'hi ha per a tots els gustos i per a tots els comensals.

Tortell de Reis

Començant pel torró, hem de dir que el seu llegat és força variat. Els historiadors expliquen que ja a la Grècia clàssica existia un aliment força nutritiu molt semblant al torró, compost de mel, ametlles i altres fruits secs que es donava als atletes hel·lens abans de la seva participació als antics jocs olímpics.

Els científics ubiquen l'origen del torró a la península aràbiga, gràcies a l'existència d'un tractat mèdic del segle XI escrit per un metge àrab, en el qual es parlava del "turun". Els àrabs el portaren a les costes mediterrànies i, d'aquesta

manera, l'ametlla i la mel es començaren a utilitzar en el territori de l'Al-Àndalus per a la fabricació de dolços. Sembla ser que la versió espanyola del torró neix al voltant del segle XV, a la vila de Sexona (l'actual Xixona), a la província d'Alacant i que en temps de Carles V ja eren unes postres famoses. El literat Tirso de Molina, a la seva obra teatral *El Burlador de Sevilla* ja feia una referència al torró d'Alacant.

En un document del municipi d'Alacant del segle XVI, datat de 1582, es diu que *de un tiempo inmemorial, en cada año, dicha ciudad de Alicante acostumbra, para fiestas de Navidad, pagar (...) sus salarios, parte en dineros y parte en un presente que se les da, de una arroba de turrone* (...). Per aquells temps, el costum de prendre torró per les festes de Nadal ja es trobava estès per tot el territori espanyol, sobretot en les famílies més acomodades econòmicament.

També, a Xixona existeix una llegenda que relata en clau de conte, com es va originar el torró:

"Por aquellos tiempos, el Rey contrajo matrimonio con una princesa escandinava, por lo cual ésta tuvo que venir a estas tierras dejando atrás su frío país de origen. La princesa se sintió muy triste al no poder disfrutar de los bellos paisajes de su país llenos de nieves perpetuas. El rey, desesperado por ver a la nueva reina decaída, para evitar su tristeza, tuvo la idea de plantar por todos sus territorios, alrededor del castillo, miles de almendros. De este modo, cuando los almendros florecieron, sembraron el paisaje de tonalidades blancas, de tal modo que todo parecía nevado, y la princesa volvió a recuperar su felicidad. Los habitantes de Jijona, a partir de ese momento, aprendieron a recoger los frutos de los almendros y a tratarlos, elaborando así las primeras muestras de turrón y derivados."

Durant els segles XV, XVI i XVII el torró es fabricava de forma conjunta a Xixona i a Alacant. Fou a l'època de Carles II quan la regulació de l'activitat del torró d'Alacant va provocar un plet, perquè el gremi de pastissers de la ciutat de València va voler sotmetre els mestres torroners i els confiters alacantins als seus estatuts. Conseqüència d'aquest fet i l'aparició de la xocolata, l'elaboració del torró va desaparèixer de la ciutat d'Alacant, per passar a elaborar-se majoritàriament a Xixona, molt més allunyada del control de València.

Hi ha una altra història que assegura que el torró va néixer durant el setge a Barcelona en el regnat d'en Felip IV. Es diu que quan les autoritats de la capital varen organitzar un concurs per mirar de trobar un aliment que pogués fer front a èpoques de fam i que no es deteriorés ràpidament, un confiter de nom Turró va presentar unes oblees fetes amb ametlles i mel. Aquesta història, tot i ser la més senzilla, és la menys defensada. Altres autors situen el naixement també a Barcelona, però durant una epidèmia ocorreguda durant el regnat de Felip V.

Actualment, Espanya s'ha convertit en el primer productor mundial del torró, el massapà i dolços de Nadal. Però a part del torró, hi ha d'altres postres que actualment s'han convertit en part important de moltes taules, com les famoses postres típiques de Milà conegudes amb el nom de *Panettone*. Amb forma de cúpula, la seva massa s'elabora amb farina, llevat, ous, mantega i sucre a la qual s'hi afegeixen panses i fruites confitades com la taronja, el poncemer o la llimona..

El primer testimoniatge de l'existència del *Panettone* ho és un llibre de receptes de Bartolomeu Scappi, cuiner personal de papas i emperadors en l'època de Carles V. La llegenda més coneguda afirma que la seva creació es deu a un rentaplats, de nom Antonio, que treballava a la cuina del Duc Ludovico El Moro, senyor de Milà des de l'any 1494 al 1500. Quan el cuiner es va adonar que les postres que havia preparat s'havien cremat, l'Antonio va proposar coure un pa dolç que ell havia pensat pastar amb les sobres dels ingredients del sopar. El pa, força dolç i ple de fruita confitada i mantega tingué tal èxit entre els comensals que el Duc li va donar el nom de "pane de Toni" en honor a qui l'havia preparat. Amb el pas del temps va passar a anomenar-se *Panettone*. A Catalunya, moltes cases el serveixen el dia de Sant Esteve.

Les darreres postres del Nadal, i no per això menys conegudes, són les típiques del dia de Reis. Un tortell de forma rodona que els menuts esperen amb il·lusió pels "regals" que porta amagats dins.

La seva existència es deu a una tradició pagana del segle II a.C. Cada mes de desembre, després de la finalització dels treballs al camp se celebraven les Saturnals, festes d'una setmana de durada celebrades en honor a Saturn, déu de l'agricultura i que festejaven la finalització del solstici d'hivern. Època de festa, en la qual els esclaus es podien excusar de qualsevol tasca i passar els dies de forma divertida, es preparava un tortell a base de mel amb fruits secs, dàtils i figues.

En el segle II d.C. es va introduir la fava considerada símbol de prosperitat i fertilitat, i a tot aquell qui la trobava en el

seu tros se li augurava bona sort i prosperitat durant la resta de l'any. Aquesta tradició pagana es va mantenir tot i l'oficialitat de la religió cristiana a l'Imperi Romà, després de la persecució als cristians.

A França, país a on aquest costum es mantingué molt arrelada, es va convertir en una tradició entre l'aristocràcia gràcies a la qual va adquirir la seva actual popularitat. Les famílies es reunien per saber qui seria l'afortunat a en aconseguir la fava. Durant el segle XVIII el cuiner reial, amb ganes de fer content el petit rei Lluís XV, va introduir una sorpresa en el tortell: un preciós medalló d'or i robí. A partir d'aquell moment, la moneda va passar a ser el premi més desitjat entre els comensals, rellevant la fava al regal que ningú desitjava.

A Espanya el costum va venir de la mà de la casa dels Borbons, amb Felip V. Fet amb farina, llevat, llet, ous, margarina, sucre i sal principalment, es caracteritza per la seva decoració amb fruites confitades, sucre glacé i ametlles laminades. Es diu que el color verd i vermell de les fruites representa les gemmes que els Reis d'Orient portaven a les túniques.

Amb el pas dels temps el medalló amagat dins el tortell va passar a canviar-se per una figureta de ceràmica, regal molt més assequible per a qualsevol comprador. I la fava se seguí mantenint.

Per qui no ho sàpiga, d'aquesta tradició tan curiosa prové el popular insult conegut amb el nom de "tontolaba", que vol dir, ni més ni menys, el *tonto del haba*.

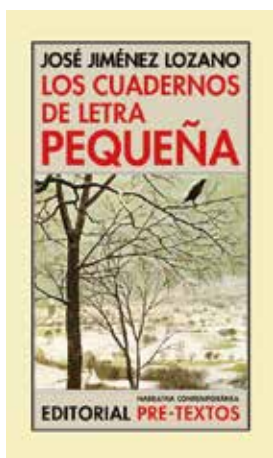
Us deixo una foto d'un torró de xocolata amb arròs inflat fet per mi. Cruixent i amb la dolçor i amargor justa de la xocolata us desitjo a tots unes molt bones festes en companyia de tots els qui estimeu i que, com no, acompanyeu les trobades d'aquests dies amb qualsevol d'aquestes postres tan bones i conegudes. Bon Nadal!

LLIBRES PER REGALAR

Pere Larrosa

Com ja vaig fer l'any passat us vull proposar en aquesta secció de literatura alguns llibres que podeu regalar o gaudir de la seva lectura en cas que no ho hàgiu fet abans. He escollit diversos gèneres pensant a arribar als gustos de la majoria i també he volgut fugir premeditadament de l'actualitat amb la intenció d'obrir un ventall més gran. De fet, els bons llibres perduren en el temps i tot i que alguns possiblement estan descatalogats els podreu trobar fàcilment en llibreries d'Internet.

José Jiménez Lozano és un veterà escriptor nascut a Langa (Àvila) l'any 1930. És autor d'una obra extensa i variada que inclou novel·les, assaigs, contes i diaris. És un home de gran cultura que escriu des de la posició de l'humanista crític que estima la llibertat. L'any 2002 l'Editorial Pre-textos va publicar el quart volum dels seus diaris, *Los cuadernos de la boca pequeña*, que recull les notes que l'autor va escriure entre els anys 1993 i 1998. Es tracta d'un llibre fet de breus narracions sense cap lligam temàtic i en el que Jiménez Lozano explica, opina, comenta i en ocasions critica els esdeveniments que tingueren lloc en la societat d'aquells anys i ens ofereix arguments per reflexionar. És ideal per endinsar-se en el món d'aquest escriptor, malauradament, poc conegut a Catalunya.

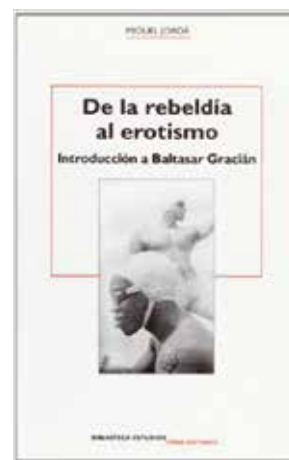

Antoni Carrère Garriga és un enginyer terrassenc que debuta com a novel·lista amb el *El manuscrit del temple*, un llibre a mig camí entre el relat històric i el thriller psicològic. Un arqueòleg, Sergi Muntades, que treballa en unes excavacions al Castell de Miravet desapareix sense deixar rastre. La seva parella, Raquel Laguàrdia, n'és la principal sospitosa. Intriga

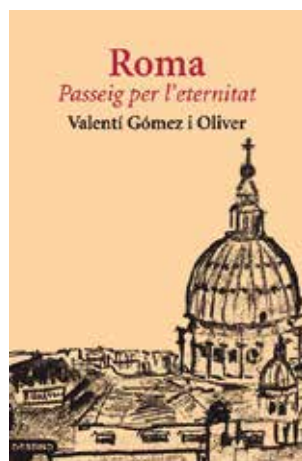

garantida amb el rerefons de l'univers dels templers.

Miquel Jordà Tomàs és doctor en Filosofia i catedràtic d'institut. L'any 2007 l'Editorial Mira va publicar el seu assaig sobre la figura de Baltasar Gracián. El llibre, *De la rebeldia al erotismo. Introducción a Baltasar Gracián*, és una innovadora introducció a la vida i a la visió del món de l'escriptor aragonès i és la conseqüència d'anys d'un minuciós i pregon estudi dels seus textos. Miquel Jordà s'endinsa en la figura portentosa d'un dels més grans pensadors espanyols i en fa una detallada radiografia de la seva persona. Malgrat que per molts estudiosos Gracián és un escriptor llunyà i indigerible, Jordà trenca aquesta falsa imatge i ens ofereix una revisió de la seva vida, prova per primera vegada els seus orígens jueuconversos i ens proposa claus per fer-lo més entenedor. Considera també aspectes concrets com la importància de l'amistat i l'amor en els escrits de Gracián, així com de la seva perspectiva dissident i heterodoxa en l'àmbit moral, social, polític i religiós del segle XVII. Es tracta, doncs, d'un llibre clarificador, que estic segur que animarà a més d'un a apropar-se a l'obra de Baltasar Gracián.

Valentí Gómez i Oliver és llicenciat en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona i diplomad en estudis cinematogràfics al Centro Sperimentale di Cinematografia sota el mestratge del gran director de cinema Roberto Rossellini. Ha viscut a Roma durant més de quaranta anys, exercint de professor de llengua i literatura espanyoles. L'any 2007 fou nomenat

Cavaliere della Repubblica Italiana. És també poeta, traductor, crític literari i col·laborador de premsa. El seu pregon coneixement de la ciutat eterna i el seu amor per Roma (com ell mateix descriu en el pròleg, el nom de la capital italiana és precisament la paraula amor a l'inrevés), l'han motivat a escriure un preciós llibre, *Roma, passeig per l'eternitat*, publicat a la col·lecció L'Àncora de l'Editorial Destino. Es tracta d'un viatge pels carrers, ponts i palaus que fan de Roma una de les ciutats més belles del món. Aquest llibre agradarà als que ja la coneixen i despertarà l'interès per fer el viatge als que encara no hagin trepitjat les seves històriques llambordes.

Jorge Manrique és un dels més grans poetes en llengua castellana. És conegut quasi exclusivament per les *Coplas a la muerte de su padre*, però la seva obra,

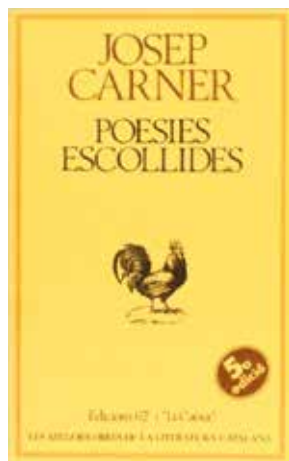

tot i que petita en quantitat, conté alguns bellíssims poemes amorosos. No es coneixen amb exactitud ni la data ni el lloc de naixement, però es creu que va ser cap al 1440. Més que poeta, Manrique fou guerrer i morí amb només 39 anys en el setge del Castell de Garcimuñoz (Cuenca). La Real Academia Española en col·laboració amb Galaxia Gutenberg ha publicat la

seva obra completa en un volum, el núm. 13, de la col·lecció Biblioteca clàssica. L'edició, estudi i notes són a càrrec de Vicenç Beltrán que ofereix al lector una acurada versió amb gran riquesa de notes explicatives que afavoreixen la comprensió del text i un complet estudi de la poesia manriqueña. És, sense cap mena de dubte, un llibre imprescindible en qualsevol biblioteca.

Josep Carner és un dels màxims exponents del noucentisme literari català. La seva creativitat i el domini de la llengua el converteixen en el mite literari de tota una generació i per aquest motiu és conegut com el “príncep dels poetes catalans”. Fou llicenciat en Dret i en Filosofia i Lletres i va ingressar a la carrera diplomàtica ocupant càrrecs a Gènova, Brussel·les i

París, entre d'altres ciutats del món. Edicions 62 en la seva col·lecció de les MOLC (Millors Obres de la Literatura Catalana) va publicar l'any 1979 una

selecció dels seus poemes sota el títol de *Josep Carner, poesies escollides*. En la contraportada del llibre podem llegir una valoració del professor Joan Ferrater, especialista de la seva obra, en què ens diu que “la poesia de Carner no se sosté damunt de res que no siguin una humanitat i una llengua, que sens dubte li pertanyen”. El seu

llenguatge és alhora popular i culte i va contribuir significativament a la dignificació de la llengua catalana.

Informació

Foto, Jaume Pons

El propassat 14 de setembre d'enguany, Segle Nou, presentà una sol·licitud a l'Ajuntament de Cervelló, per tal de fer possible la esperada il·luminació exterior de l'església romànica de Santa Maria. En el ple del consistori del dia 17 de setembre, en el torn de paraula pública, el president de l'associació cultural Segle Nou, Josep M. Raventós, insistí en la necessitat d'accelerar aquest tema donada la importància que el monument representa en el romànic de la comarca del Baix Llobregat.

Tot i que som conscients de l'estat econòmicament precari de les arques municipals, el Sr. Raventós suggerí, que tal vegada el Sr. Josep-Ramon Mut, regidor de l'Ajuntament i alhora diputat d'urbanisme i habitatge a la Diputació Provincial, ajudés a tramitar i resoldre, dins les seves possibilitats, aquesta demanda. Finalment ens consta que els tècnics de l'Ajuntament i de la Diputació han posat fil a l'agulla per endega aquest projecte.

EL CANT DE LA SIBIL·LA

Rosa Monforte i Solà, filòloga

“Al jorn del judici parrà qui haurà fet servici”,

són els versos inicials del Cant de la Sibil·la, que es representa cada nit de Nadal, abans de la missa del Gall. Es tracta d'una peça de teatre religiós en vers que parla del judici final i pronostica l'arribada del messies. S'interpreta a cappella i es basa en una melodia d'origen mossàrab.

Els orígens es remunten a l'antiguitat grecoromana, concretament en els versos del sermó *Iudicii signum*, que Agustí d'Hipona va traduir del grec al llatí i va posar en boca de la Sibil·la d'Eritrea. Les sibil·les eren les sacerdotesses del món clàssic grec i romà a les quals s'atribuïa el do de predir el futur.

D'aquesta manera el text es va utilitzar per primera vegada per als interessos del cristianisme i més endavant, tot i que no se sap amb exactitud en quin moment, els versos es van musicar i van entrar a formar part de la litúrgia cristiana.

Durant l'Edat Mitjana es va anar estenent per tot Europa i a partir del segle X es generalitzà gràcies al fet que els vaticinis sobre la fi del món formaven part de l'ambient apocalíptic del canvi de mil·lenni, cosa que va generar també un seguit d'altres representacions religioses sobre la fi dels temps.

A partir del segle XII ja hi ha testimonis que els versos del *Iudicii signum* s'han convertit en una composició amb tornada.

El cant llatí inicial es traduí a les diferents llengües romàniques a partir del segle XIII, època de la qual són també els textos catalans del cant que compta amb múltiples versions.

El Concili de Trento, al segle XVI, el va fer desaparèixer per considerar-lo un ritu pagà tot i ser una peça de teatre religiós. Només s'ha continuat interpretant de manera gairebé

ininterrompuda a Mallorca i a l'Alguer, la ciutat catalana de l'illa de Sardenya.

La representació mallorquina del Cant de la Sibil·la va ser declarada l'any 2010 Patrimoni Cultural Immateral de la Humanitat

Actualment s'està recuperant en diversos indrets dels Països Catalans, especialment en poblacions del País Valencià i en algunes esglésies de Barcelona.

Us recomano que aquests dies seguiu, si us és possible, alguna de les representacions que es fan i que pugueu copsar en directe la bellesa única i atemporal d'aquest cant que es perd en la llunyania dels temps.

Algunes representacions destacades a Barcelona

- Santa Maria del Mar
- Sant Gervasi de la Bonanova
- Santa Maria de Gràcia
- Catedral

Maria del Mar Bonet interpretant El Cant de la Sibil·la Imatge obtinguda del canal 33 de la CCMA

Discografia (parcial)

- *El Cant de la Sibil·la* dins *Amic amat*. M. del Mar Bonet. Picap, 2004
- *El Cant de la Sibil·la. Mallorca - València 1400-1560*. Jordi Savall. Montserrat Figueras. La Capella Reial de Catalunya. Alia Vox, 1999.
- *Els Blavets*. Escolania del Santuari de Lluç. Mallorca, 1994

interpretant El Cant de la Sibil·la al Santuari de Lluç

NADAL

A Emili Badiella

Sento el fred de la nit
 i la simbomba fosca.
 Així el grup d'homes joves que ara passa cantant.
 Sento el carro dels apis
 que l'empedrat recolza
 i els altres qui l'avencen, tots d'adreça al mercat.

Els de casa, a la cuina,
 prop del braser que crema,
 amb el gas tot encès han enllestit el gall.
 Ara esguardo la lluna, que m'apar lluna plena;
 i ells recullen les plomes,
 i ja enyoren demà.

Demà posats a taula oblidarem els pobres
 -i tan pobres com som-.

Jesús ja serà nat.
 Ens mirarà un moment a l'hora de les postres
 i després de mirar-nos arrencarà a plorar.

Joan Salvat-Papasseit (1894-1924)

AULA DEMUSICA
 CENTRE DE PEDAGOGIA
 I TALLERS CREATIUS
 Gisela Flasche Spaan
 C/ Major, 102
 08758 Cervelló
 620 81 87 96

Fleca El Llonguet

Major, 64 08758 CERVELLÓ Tel. 93 516 78 48 flecaellonguet@yahoo.es

- Ens fem el nostre pa i pastisseria
- Elaborem i cultivem un ferment propi pel pa
- Pa fresc i de qualitat
- Baguette a l'estil francès

- Coques dolces i salades
- Panets per festes infantils, etc...
- Couem durant el dia
- No utilitzem aditius artificials

OBRIM DIUMENGES I FESTIUS

MAPFRE | FAMILIAR

PERE BALLBER ALEGRE

Nº de Registre DGS i FP C0058462113768Y

SERVEI D'ASSEGURANÇES - PLANS DE PENSIONS - GESTIÓ IMMOBILIARIA- HIPOTEQUES

Major, 58 08758 Cervelló (Barcelona)

Tel. 93 684 13 63 - 609 30 97 63 Fax 93 635 91 70 pballbe@mapfre.com

Farmàcia Simon Bisbal

Major, 48
tel.: 93 660 05 40
CERVELLÓ

Llic. J.A. Simon Bisbal

la germandat

des de 1861 al costat de les famílies

la GERMANDAT DE SANT SEBASTIÀ, M.P.S.
us desitja un bon Nadal i

un millor 2016

Santa Anna, 1 (l'Ateneu) despatx A 08758 Cervelló Tel. 639 918 890 - 639 941 153 www.cervellogermandat.org